

فرا ترکیب مطالعات موانع اجرای خط مشی های رفاه اجتماعی^۱

گلزار آقایی^۲، کرم اله دانشفرد^۳، غلامرضا معمارزاده^۴

چکیده:

هدف: پژوهش حاضر قصد دارد با استفاده از یافته‌های حاصله از پژوهش‌های پیشین موانع اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی در ایران را شناسایی نماید که قابل تعمیم و کاربردی‌تر برای پژوهش‌های آتی شود. در این تحقیق با ترکیب و مقایسه نتایج تحقیقات گذشته در خصوص موضوع پیش‌رو با استفاده از رویکردی سیستماتیک راهی برای یافتن شکاف پژوهشی حوزه رفاه اجتماعی حاصل می‌شود.

روش: روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر اجرا کیفی (فرا ترکیب) و با استفاده از الگوی هفت مرحله‌ای سندولوسکی و باروسو (۲۰۰۷) است. با استفاده از روش فرا ترکیب ۷۲ پژوهش مرتبط در این حوزه از پایگاه‌های اطلاعاتی گوگل اسکالر، اسکوپوس و ... برای مقالات لاتین و پایگاه‌های علمی جهاد دانشگاهی، مجلات تخصصی نور، بانک اطلاعات نشریات کشور برای مقالات فارسی مورد جستجو قرار گرفت.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهد که از میان شاخص‌های استخراج‌شده، شاخص نقش مجریان بیشترین اثرگذاری را داشته و پس از آن نقش قوانین و مقررات و دستورالعمل‌های اجرایی و متعاقب آن به ترتیب شاخص‌های بروکراسی اداری، نقش منافع فردی و ناکارآمدی دولت‌ها، نظارت و ارزیابی اجرای خط‌مشی‌ها قرار می‌گیرند. این پژوهش با شناسایی ابعاد اصلی خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی، مضامین‌ها و شاخص‌های استخراج‌شده به مجریان و سیاست‌گذاران در حوزه رفاه اجتماعی در سازمان برنامه و بودجه، سازمان تأمین اجتماعی و مجلس شورای اسلامی کمک می‌کند در اتخاذ هرگونه

۱- این مقاله برگرفته از رساله دکتری با عنوان «آسیب‌شناسی نظام اجرای خط‌مشی‌گذاری کالای عمومی ملی مطالعه‌ای در رفاه اجتماعی» است.

۲- دانشجوی دکتری رشته مدیریت خط‌مشی‌گذاری و تصمیم‌گیری عمومی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) g.aghaei64@gmail.com

۳- دکتری مدیریت دولتی، استاد گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

۴- دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

تصمیمی در این حوزه به عوامل تأثیرگذار و دارای اهمیت توجه داشته باشند و هرگونه تصمیمی با لحاظ عوامل مربوطه صورت پذیرد.

نتیجه گیری: این پژوهش نشان داد که ابعاد اثرگذار رفاه اجتماعی به ۵ بعد کلان محیطی و بین المللی، ماهیت خطمشی، ساختار و فرآیند و ارتباطات در خطمشی، ابعاد مربوط به مجریان خطمشی و ابزار و ارزیابی خطمشی می باشند که این ابعاد متشکل از ۱۴ مضامین و ۴۰ معیار است.

واژه های کلیدی: رفاه اجتماعی، خطمشی گذاری، اجرای خطمشی رفاه اجتماعی، روش فراترکیب.

۱. مقدمه

امروزه دولت‌ها و صاحب‌نظران اجتماعی به این نتیجه رسیدند که توسعه پایدار سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی هر کشوری با سطح و کیفیت تأمین اجتماعی در آن کشور رابطه‌ای مستقیم و جدایی‌ناپذیر دارد. اگر منابع انسانی در هر جامعه به‌عنوان عامل اصلی تولید، رشد و توسعه در نظر گرفته شود، پرواضح است که باید شرایط فعالیت و معیشت این نهاده از نظر عواملی مانند بهداشت و درمان، بازنشستگی، از کارافتادگی و حوادث ناشی از کار و امنیت خاطر فراهم شود تا سرمایه انسانی بتواند در پناه تأمین اجتماعی به‌صورت فعال و پویا در توسعه پایدار کشور مشارکت نماید (ابراهیم، ۱۳۹۴). نظام رفاه و تأمین اجتماعی دربردارنده مجموعه‌ای از اصول، نهادها و ساختارها، سازوکارهای شناخته‌شده و روابط میان این عناصر و عواملی است که با هدف تأمین و گسترش امنیت اجتماعی و اقتصادی در حال و آینده تدوین می‌شود و به مرحله اجرا درمی‌آید. در همین راستا تقویت و توسعه تأمین اجتماعی یکی از مهم‌ترین راهبردهای نظام جمهوری اسلامی ایران برای مقابله با فقر و گسترش عدالت اجتماعی است. این حق اجتماعی در چهارچوب اصل ۲۹ قانون اساسی، سند چشم‌انداز بیست‌ساله کشور، قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی، برنامه‌های پنج‌ساله توسعه کشور و همچنین سایر قوانین و مقررات جاری کشور ازجمله قانون تأمین اجتماعی مصوب سال ۱۳۵۴ به‌طور شفاف تصریح شده است. علی‌رغم جایگاه مهم حوزه رفاه اجتماعی در اسناد بالادستی و صرف صدها هزار میلیارد ریال هزینه توسط دولت در این رابطه، چالش‌ها و مشکلات متعددی در این حوزه از وظایف حاکمیتی دولت وجود دارد. درحالی‌که برنامه‌های متعدد رفاهی و تأمین اجتماعی برای مقابله با فقر و کاهش نابرابری‌های اقتصادی در کشور طراحی شده‌اند. اما همچنان بسیاری از مردم در جامعه برای تأمین حداقل نیازهای ضروری خود با مشکل روبرو هستند. (دانشفرد و همکاران، ۱۳۹۳). یکی از مهم‌ترین مسائلی که امروزه با آن سروکار داریم و به‌کرات در رسانه‌ها و قوانین و مقررات مصوب و ابلاغی دولت‌ها شاهد هستیم، قوانین و مقررات مربوط به حوزه رفاه اجتماعی می‌باشد. سؤال اینجاست چرا باوجود گذشت ۴۷ سال از انقلاب اسلامی و تأکید قوانین اساسی و سایر قوانین مربوطه همچنان دغدغه اصلی ما رفاه اجتماعی است. در این میان لازم است بررسی شود که چرا خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی هر ساله در قوانین باید تکرار شود. بدین منظور یکی از روش‌های انجام این بررسی، واکاوی موضوع و پژوهش‌های انجام‌شده در خصوص آسیب‌شناسی خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی و دلایل عدم موفقیت خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی می‌باشد. حال سؤال اساسی این است که دلایل و موانع عمده در اجرای ناموفق خط‌مشی‌های حوزه رفاه اجتماعی بر اساس پژوهش‌های انجام‌شده پیشین چه بوده است. اشاره به پژوهش‌های موانع اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی در زمینه‌ها و سطوح مختلف با استفاده از

واژگان کلیدی مناسب در این پژوهش نقشی اساسی ایفا می‌کند. لیکن باین وجود، تعداد پژوهش‌های کیفی صورت گرفته در این حوزه روزبه‌روز در حال گسترش می‌باشد و هر کدام از پژوهش‌ها به نوعی یک بخش از موضوعات را در حوزه اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی دنبال می‌کنند که هر تحقیق با نمونه و جامعه آماری متفاوت و مورد مطالعه‌ای متفاوتی انجام شده است. در اغلب مواقع به دلیل عدم وجود یکپارچگی و جامعیت امکان تعمیم آن به کلیت جامعه فراهم نمی‌باشد. لذا بدین منظور اعتبارسنجی دانش تولید شده در این حوزه مستلزم انجام پژوهش حاضر به روش فراترکیب می‌باشد که در آن به دنبال یافتن این سؤال می‌باشیم. عوامل اثرگذار بر عدم موفقیت‌آمیز اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی کدامند؟

۲. چهارچوب نظری پژوهش

رفاه و تأمین اجتماعی یکی از مهم‌ترین پیش‌زمینه‌های توسعه اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و حتی سیاسی است. چنان‌که به عنوان ابزار برقراری عدالت و امنیت اجتماعی در بسیاری از کشورهای توسعه یافته و مبتنی بر جامعه مدنی شناخته شده و همواره جایگاه برجسته‌ای در برنامه‌ها و سیاست‌گذاری‌های ملی کشورها دارد (گرسون^۱، ۲۰۱۴). در ساختار رفاهی و طبق مدل مطلوب وبر، سازمان‌های مربوط با تدوین سیاست‌های جامع رفاهی در برنامه‌های خود وظیفه دارند تا ضمن اجتناب از راه‌های معطوف به بحران تا آنجا که ممکن باشد در مقابل بی‌عدالتی‌ها، افراد را یاری کنند (عباسی و همکاران، ۱۳۹۴) بر اساس تجربیات رفاهی، دولت‌ها و سازمان‌های بخش عمومی در تدوین سیاست رفاهی جامع باید به این نکته توجه نمایند که اجتناب از بحرانی که دولت‌های رفاهی کنونی با آن درگیر هستند به معنای آینده‌نگری در تدوین سیاست جامع رفاهی است. چنین سازمانی که در عرصه رفاه اجتماعی عمل می‌کند، سازمانی عمومی است. (نعیمایی و شکوری، ۱۳۹۵). بدیهی است که خط‌مشی‌گذاری از وظایف نهادهای عمومی است. اندرسون، خط‌مشی را مجموعه اقدام‌های به نسبت ثابت و هدفمند که به وسیله یک فرد یا مجموعه‌ای از بازیگران برای پرداختن به یک مسئله یا دغدغه دنبال می‌شود، تعریف می‌کند (اندرسون، ۲۰۱۰: ۶). بسیاری اوقات، عملکرد واقعی دولت‌ها با آنچه که در زمان تدوین خط‌مشی‌ها وعده داده‌اند، تفاوت دارد و بسیاری از خط‌مشی‌های دولتی در مرحله اجرا به شکست می‌خورند (دانایی فرد و همکاران، ۱۳۹۱). مشکلات اجرایی زمانی اتفاق می‌افتد که نتایج مطلوب مربوط به منافع موردنظر حاصل نشود و چنین مشکلاتی تنها اختصاص به کشورهای در حال توسعه نداشته و هر جا و هر زمان

که عوامل اساسی و حیاتی برای اجرای خط‌مشی عمومی از دست برود- چه در کشورهای در حال توسعه و چه در کشورهای توسعه‌یافته- مشکل اجرا وجود خواهد داشت (مکینده^۱، ۲۰۰۵). با وجود این، دیگر بازیگران فرایند اجرای خط‌مشی ممکن است تعاریف دیگری از موفقیت [اجرای خط‌مشی] داشته باشند. کوستکا^۲ در سال ۲۰۱۴ در پژوهشی با عنوان «موانعی جهت اجرای خط‌مشی‌های محیطی در سطح محلی کشور چین^۳» برخی از موانع را شناسایی نمود که شامل موانع نهادی؛ مشوق‌های سیاسی و اقتصادی، مشارکت بخش دولتی و خصوصی، ظرفیت مالی، فنی و سیاسی و همچنین موانع رفتاری، فرهنگی و اجتماعی نظیر ترجیحات شخصی، ارزش‌ها، هنجارها و فشارهای اجتماعی است. ایاندا و بلو^۴ (۲۰۱۶) به موانع اجرای خط‌مشی نظیر فساد (گرایش‌های فاسد مقامات دولتی و سیاستمداران)، اهداف سیاسی مبهم، عدم تعریف دقیق مسئولیت‌ها و اختیارات، فقدان فناوری مناسب برای اجرا و عدم تعهد به خط‌مشی‌ها اشاره نمودند. نتایج تحقیق نشان داد، اجرای مؤثر خط‌مشی‌ها تنها می‌تواند از طریق تعهد سیاسی مداوم، تعریف دقیق مسئولیت‌ها، هماهنگی و تعهد واقعی در تمام سطوح دولتی محقق شود. تامرز و همکاران^۵ در سال ۲۰۱۲ مقاله‌ای با عنوان «توضیح تمایل متخصصان عمومی به اجرای خط‌مشی‌های عمومی: محتوا و ویژگی‌های شخصیتی^۶» ارائه دادند که تمایل متخصصان عمومی برای اجرای برنامه‌های خط‌مشی جهت دستیابی به عملکرد خط‌مشی را مهم دانستند. آنها از طریق نظرسنجی صورت گرفته از متخصصان هلندی دریافتند که محتوای خط‌مشی مهم‌ترین عامل در توضیح تمایل متخصصان به اجرای خط‌مشی است. سلیکانو، نقش بروکرات‌ها در اجرای خط‌مشی را مهم‌تر دانستند و بیان داشتند که نادیده گرفتن این گروه در اجرای خط‌مشی می‌تواند منجر به انحراف از خط‌مشی‌ها گردد (سلیکانو^۷، ۲۰۱۷). اندروز در سال ۲۰۱۸ بیش از ۴۰۰ پروژه در سبد سیاستی بانک جهانی را مورد بررسی قرار داد. سازمان‌های خط‌مشی‌گذار با استفاده از فرآیندهای کارا، مشکلات مداخله‌گر در نتایج توسعه خط‌مشی‌های توسعه داده شده را حل کردند. کیرنان در پژوهشی در سال ۲۰۱۹ نشان داد؛ سیاست‌ها به دلایل زیادی از جمله فرآیند تصمیم‌گیری که به تعارض منافع و همچنین ایدئولوژی و اطلاعات بستگی دارد، شکست می‌خورند. نتیجه بررسی آنها مشخص نمود که منافع شخصی وزیر بهداشت یک عامل مهم بوده و نفع شخصی از سوی اتحادیه‌های پزشکی مانع از گفتمان منطقی شده بود.

باتوجه به تحقیقات پیش گفته، موانع اجرای خط‌مشی‌ها متفاوت است. با وجود سابقه بیش از ۹۰

1- Makinde Taiwo

2- Kostka G

3- Barriers to the implementation of environmental policies at the local level in China

4- Iyanda, K. A. & Bello, S. D.

5- Lars Tummers, Bram Steijn, Victor Bekkers

6- Explaining the willingness of public professionals to implement public policies: Content, context, and personality characteristics

7- Siciliano

ساله، اقدامات رفاهی در ایران، همچنان مشکلات و مسائل رفاهی در ایران وجود دارد. با گذشت ۴۵ سال از انقلاب اسلامی در ایران و ایجاد نهادهایی چون بنیاد مستضعفان، کمیته امداد امام خمینی، سازمان بهزیستی و بسیاری از نهادهای دیگر، هنوز یکی از مسائل دغدغه‌مند دولتمردان موضوع رفاه اجتماعی در کشور است. با وجود آنکه به‌صراحت در ماده ۲۹ قانون اساسی عنوان شده که ایجاد دولت رفاهی و چتر رفاهی برای جامعه از اولویت برخوردار است. لیکن این امر هنوز محقق نشده و در برنامه‌های توسعه به‌صورت مکرر به آن پرداخته می‌شود. با توجه به نکات موصوف، در پژوهش حاضر، به‌صورت خاص بر موانع اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی با استفاده از مدل فراترکیب می‌پردازیم. در ادامه به پژوهش‌های انجام‌شده و مورد بررسی در این حوزه اشاره می‌شود. پژوهش‌های مندرج در جدول به‌صورت خاص بر پژوهش‌های اخیر تکیه داشته و کدهای استخراجی عمدتاً از این پژوهش‌ها استخراج شده است. پژوهش‌های داخلی از سال ۱۳۹۸ تا سال ۱۴۰۰ به‌صورت موردی درج شده است. در مورد پژوهش‌های خارجی نیز به پژوهش‌های ۲۰۱۷ الی ۲۰۱۹ اشاره شده است. پژوهش‌های مورد اشاره در جداول ذیل به‌نوعی پایه‌ای برای سایر پژوهش‌های انجام‌شده بعدی در این حوزه می‌باشد.

جدول ۱. نمونه‌ای از منابع و پژوهش‌های داخلی

ردیف	عنوان پژوهش	نویسندگان / سال	کدهای استخراجی / مضامین‌های مؤثر بر اجرای خط‌مشی کالای عمومی / رفاه اجتماعی
۱	ارائه الگوی مشارکت کارکنان در اجرای خط‌مشی‌های عمومی شهرداری‌های کشور جهت ارتقای بهره‌وری	قره‌داغی و همکاران (۱۳۹۷)	۱- مضامین‌های رفتاری مجریان ۲- تخصص و مهارت مجریان ۳- ساختاری، مدیریتی و اجرایی ۴- فرهنگی، گروهی ۵- اقتصادی محیطی ۶- حقوقی
۲	شناخت بازیگران تدوین خط‌مشی عمومی مؤثر بر اجرای خط‌مشی‌های سلامت نظام اداری	قیصری و همکاران (۱۳۹۷)	۱- بازیگران رسمی: قوه قضائیه، قوه مجریه، قوه مقننه، شواری عالی امنیت ملی، مجمع تشخیص مصلحت نظام ۲- بازیگران غیررسمی (رسانه‌های گروهی، گروه‌های ذی‌نفوذ، عامه مردم، مراکز سیاست پژوه، نخبگان قدرتمند، گروه‌های فشار، مراجع مذهبی و سنتی و احزاب سیاسی)
۳	واکاوی دلایل موفقیت خط‌مشی‌های دفاعی و هسته‌ای در ایران	قانع و دانایی‌فرد (۱۳۹۹)	۱- عوامل فرآیند (مقابله نظام‌مند با معضلات، جهت‌گیری با منافع مردم، اجتناب از دعوای سیاسی احزاب، نوآوری مستمر، مدیریت استعدادها) ۲- عوامل سازمانی (ساختار ارگانیک، تربیت و رشد نیروی انسانی، همگرایی تبعی، ثبات مدیریتی، جوان‌گرایی) ۳- عوامل فرهنگی و رفتاری (ایمان و باور الهی، پشتکار، تمرکز و تدریج، اهداف بلندمدت، مبارزه و جهاد، تخصص قوی، دوراندیشی)

ردیف	عنوان پژوهش	نویسندگان / سال	کدهای استخراجی / مضامین های مؤثر بر اجرای خط مشی کالای عمومی / رفاه اجتماعی
۴	ارائه الگوی اجرای مؤثر سیاست های نظام سلامت کشور	معصومی و همکاران، (۱۳۹۸)	۱- فرهنگ عمومی (بستر فرهنگی مناسب برای پذیرش، توانایی درک صحیح خط مشی تدوین شده، همسویی ارزش ها و هنجارهای مجریان با اجرا، توافق همگانی، اولویت نظام سلامت در اهداف، سازوکار تعامل مؤثر) ۲- مضامین ساختاری (ساختارهای تیمی در سازمان مجری، نظام عملکرد، حمایت مدیران عالی، ساختار اداری غیرمتمرکز و قابل انعطاف، شکل گیری مدیریت دولتی افقی، ثبات مدیریتی) ۳- اطلاع رسانی (آگاهی عامه مردم، توجه رسانه ها به خط مشی، آگاهی از رسالت های خط مشی، توجه به رسانه ها) ۴- کیفیت خط مشی (افق زمانی، عدم سیاست زدگی، عدم استفاده از الگوی تقلیدی و وارداتی، وجود خط مشی و سیاست جامع، هدف گذاری دقیق و واقعی) ۵- سبک و شیوه اجرا (ابزار اجرا، زمان بندی مناسب، تعیین شاخص های ارزیابی، اجرای آزمایشی سیاست ها و باز خورد، عدم تغییرات متناوب برنامه ها، تدوین راهبرها) ۶- قوانین و مقررات (آراء هماهنگ، ضمانت اجرا، انعطاف قوانین، مقررات نظام سلامت) ۷- تخصیص منابع (منابع و امکانات، ضمانت مالی، تکنولوژی) ۸- نیروی انسانی توانمند (دانش کافی، آموزش لازم، انسجام و همبستگی مدیران مجری، یادگیری در میان مجریان، سازوکارهای مسئولیت پذیری، توانمندی اجرایی مدیران) ۹- محیط (گروه های ذی نفوذ، نگاه ملی بر بخشی، جهت گیری سیاسی، امنیت سرمایه گذاری، شرایط اقتصادی)
۵	تحلیل و بررسی عوامل مؤثر بر اجرای خط مشی در قوه قضائیه بر اساس مدل ناکامورا و اسمال وود	اعتباریان و کشوریان آزاد (۱۳۹۸)	عوامل مؤثر بر اجرای خط مشی: ۱- مجریان ۲- تدوین کنندگان ۳- ارزیابان ۴- رابطه بین مجریان و تدوین کنندگان؛ عوامل دخیل: وضوح اهداف و ماهیت وظایف و میزان کنترل این دو
۶	اجرای سیاست های عمومی؛ ارائه مضامین برای اجرای موفق سیاست ها	کمالی و همکاران (۱۳۹۸)	۱- معیارهای مربوط به سیاست های تدوین شده (۲۴ مورد) ۲- مجریان سیاست ها (۲۱ مورد) ۳- ساختارها و سازمان های اجرایی (۱۹ مورد) ۴- شرایط و محیط اجرا (۱۸ مورد) ۵- منابع و ابزارهای اجرای سیاست ها (۲۶ مورد)
۷	عارضه یابی اجرای خط مشی های دولتی در دانشگاه های علوم پزشکی با رویکرد آنتروپی شانون	وحدتی و منتظری، (۱۳۹۹)	موانع به ترتیب اهمیت ۱- موانع مرتبط با خط مشی گذاران (۱۷ مورد) ۲- ماهیت خط مشی (۶ مورد) ۳- مجریان خط مشی (۱۲ مورد) ۴- عوامل محیطی (۱۳ مورد) ۵- عوامل سازمانی (۲۳ مورد)

ردیف	عنوان پژوهش	نویسندگان / سال	کدهای استخراجی / مضامین‌های مؤثر بر اجرای خط‌مشی کالای عمومی / رفاه اجتماعی
۸	طراحی، تبیین و سنجش مدل اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی	مهدی‌زاده اشرفی و همکاران (۱۳۹۸)	۱- محیط (بین‌الملل، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، تکنولوژیک) ۲- راهبردها (سازگاری خط‌مشی‌ها با ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی جامعه، اولویت‌بندی امور رفاه در سیاست‌های توسعه‌ای، تقویت هماهنگی بین سازمانی، دستگاه‌های مرتبط با رفاه، توانمندسازی نیروی انسانی و حمایت از کارآفرینی) ۳- پیامدها (توانمندسازی و تأمین حداقل نیازهای اساسی اقشار نیازمند، تقویت مشارکت‌های مردمی، پایداری برنامه‌های رفاه اجتماعی) ۴- منابع (توزیع بهینه منابع بودجه‌ای و بانکی، هماهنگی و هم‌افزایی تخصیص منابع بودجه‌ای و بانکی) ۵- ارتباطات (حضور نهادهای مدنی، تعاملات رسمی و غیررسمی بین سازمانی) ۶- گرایش‌های مجریان (ظرفیت‌های اخلاقی، ظرفیت‌ها و توانمندی‌های اجرایی دانشی) ۷- ساختار سازمانی (شفافیت اهداف، مأموریت‌ها، قوانین و مقررات حاکم، توزیع و دسترسی به اطلاعات، تمرکز سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی)
۹	عوامل مؤثر بر اجرای موفق خط‌مشی‌ها در وزارت نیرو	احدزاده و همکاران، (۱۴۰۰)	۱- خط‌مشی ۲- جامعه هدف ۳- ویژگی‌های مجریان ۴- بروکراسی و نظام اداری ۵- عوامل محیطی ۶- نظارت و ارزیابی (شناسایی ۱۰۵ عامل مؤثر در قالب ۶ مضمون)
۱۰	شناسایی موانع اجرای اثربخش خط‌مشی‌های وزارت آموزش و پرورش با استفاده از روش دلفی	زینی‌وند و همکاران (۱۴۰۰)	عوامل اقتصادی، عوامل فرهنگی، عدم آشنایی نیروهای صف با خط‌مشی‌ها، عدم الزام مدیران به پیگیری اجرای سیاست و خط‌مشی‌ها، حجم بالای کار نیروی‌های صف، دخالت نهادها و افراد غیرمرتبط، عوامل سیاسی، قائم به شخص بودن سیاست‌ها، عدم تطابق بخشی از سیاست‌ها با واقعیت‌های جامعه، کلی‌گویی در سیاست‌ها و خط‌مشی‌ها، فاصله زیاد بین سیاستگذار و مجری، عوامل تکنولوژی، عدم اطلاع کافی از تغییر و تحولات محیطی، نبود افراد متخصص در حوزه سیاستگذاری، نبود ابزار مناسب جهت تدوین خط‌مشی، ضعف و نارسایی مدیریت منابع انسانی وزارت آموزش و پرورش، پایین بودن کارایی و اثربخشی درون نظام آموزشی، عدم شفافیت قوانین و مقررات آموزش و پرورش، نبود انگیزه کافی جهت اجرا کردن خط‌مشی‌ها، تمرکزگرایی بیش از حد در آموزش و پرورش، در اولویت نبودن سیاست آموزش و پرورش در کشور، عدم پیوستگی بین آموزش و پرورش و دیگر نهادهای آموزشی مانند وزارت علوم، عدم همکاری و تعامل سایر دستگاه‌های مرتبط، نبود استقلال نسبی در ارکان اجرایی، نبود نظام ارزیابی عملکرد مطلوب، عدم توجه به تحولات آینده، گرایش به ساده‌انگاری خط‌مشی‌ها، عدم اعتقاد برخی مسئولین به اجرایی کردن خط‌مشی‌های آموزش و پرورش، عدم تناسب نظام آموزشی با گفتمان انقلاب اسلامی، علمی نبودن فرایند تدوین خط‌مشی‌ها و ضعف ساختار اجرایی

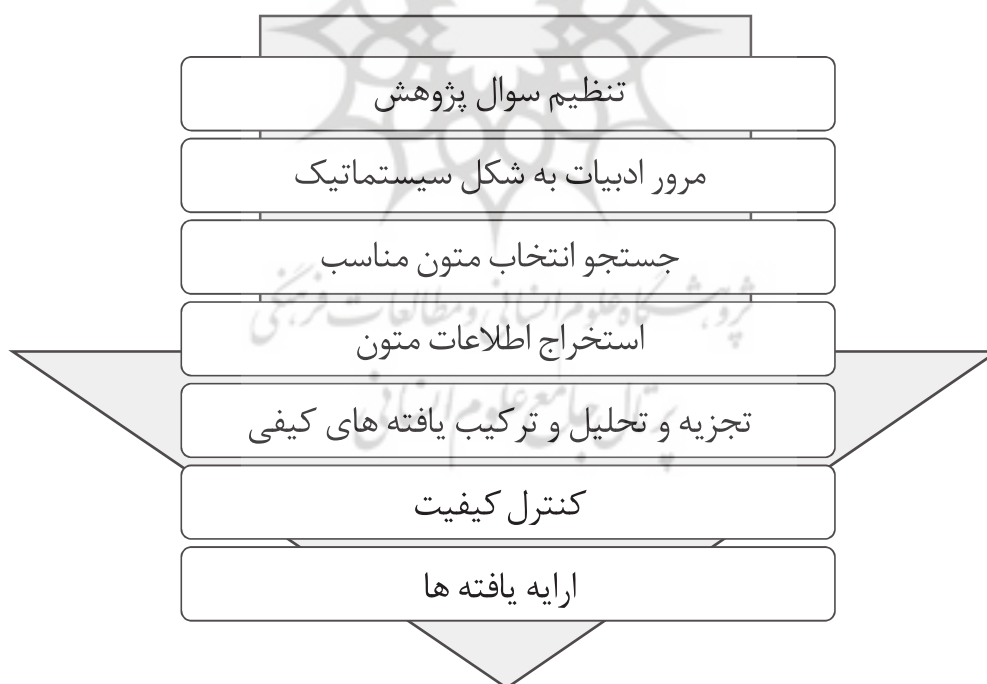
جدول ۲. نمونه‌ای از منابع و پژوهش‌های خارجی

ردیف	عنوان پژوهش	نویسندگان / سال	کدهای استخراجی / مضامین مؤثر بر اجرای خط‌مشی کالای عمومی / رفاه اجتماعی
۱۱	آسیب‌شناسی خط‌مشی‌گذاری در جهت بهبود مدیریت بخش دولتی: مطالعه موردی: قانون مدیریت خدمات عمومی	پورکیانی و همکاران (۲۰۱۷)	۱-عدم انسجام ۲-عدم واقع‌گرایی ۳-ضعف مقررات ۴-ساختار ۵-منابع ۶-محیط ۷-مفهوم و نگرش ۸-ارزیابی و نظارت ۹-مجریان و مدیران ۱۰-پشتوانه نظری
۱۲	ضرورت اختیار: ارزیابی رفتاری تئوری پایین به بالا اجرای خط‌مشی	تومان و همکاران (۲۰۱۸)	موضوع اختیار به عنوان یک مشکل کنترلی عنوان می‌شود و به اجتناب از اختیار به منظور اجرای خط‌مشی تعبیر می‌شود. لیکن در نظریه‌های پایین به بالا، اختیار می‌تواند به مجریان کمک کند تا خط‌مشی را متناسب با شرایط خاص تنظیم نمایند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که شرط اختیار ضروری و پیش‌شرط اجرای مناسب خط‌مشی می‌باشد.
۱۳	چه میزان خط‌مشی‌ها شکست می‌خورند؟	اندروز (۲۰۱۸)	سازمان‌های خط‌مشی‌گذار از طریق فرآیندهای کارا، مشکلات مداخله‌گر در نتایج توسعه خط‌مشی‌های توسعه‌داده شده را برطرف نمودند.
۱۴	شکست خط‌مشی و شکاف اجرای خط‌مشی	هادسون و همکاران (۲۰۱۸)	در این پژوهش به شکست خط‌مشی و شکاف اجرای خط‌مشی به سه روش، برداشتن عوامل کلیدی پشت شکست خط‌مشی؛ بررسی رویکردهای مختلف به خط‌مشی پشتیبانی و شناسایی پیام‌های کلیدی برای دست‌اندرکاران خط‌مشی اشاره شده است.
۱۵	موانع اجرایی و شکست اجرای استراتژی	کارلوس و همکاران (۲۰۱۹)	دو مضامین فرآیند اجرای استراتژی اثرگذار، اخلال در رفتار پیچیده و دینامیک است که این موانع می‌توانند به تقویت موانع منجر شوند و چرخه معیوب ادامه‌دار گردد.
۱۶	موفقیت/شکست خط‌مشی	فیتزجرالد (۲۰۱۹)	۱-چهارچوب درک انتخاب خط‌مشی ۲-روشن نبودن هدف یا اهداف چندگانه ۳-تصمیمات ۴-شرایط تحت تصمیمات خوب و بد ۵-تعامل نهادهای، منافع و ایدئولوژی
۱۷	بررسی شکست خط‌مشی در سال ۲۰۱۲ برای کاهش حقوق مشاوران تازه‌وارد در بیمارستان‌های دولتی ایرلند	کیرنان (۲۰۱۹)	۱-فرآیند تصمیم‌گیری به تعارض منافع و همچنین ایدئولوژی و اطلاعات بستگی دارد. ۲-منافع شخصی وزیر بهداشت یک عامل مهم و نفع شخصی از سوی اتحادیه‌های پزشکی مانع از گفتمان منطقی است. ۳-ایدئولوژی ریاضت یکی از موضوعات اصلی بودجه دولت در سال ۲۰۱۲ بود. ۴-ایجاد محیط مناسب ۵-کاهش پرداخت بخش دولتی ۶-باورهای غیرمنطقی سیاستگذاران در مورد احتمال استخدام مشاوران با حقوق کمتر

همان گونه که از مرور پژوهش های فوق برمی آید، تأکید غالب در پژوهش ها، موانع و عدم موفقیت اجرای خطمشی ها، باتوجه به پژوهش های داخلی در چند بخش عمده قابل تقسیم می باشد: ۱- عوامل اقتصادی ۲- مجریان ۳- بروکراسی اداری ۴- ساختار سازمانی ۵- عوامل فرهنگی ۶- عوامل محیطی. همچنین در خصوص پژوهش های خارجی به چند دسته ذیل قابل تقسیم است: ۱- ضعف مقررات ۲- عوامل محیطی ۳- مجریان و مدیران امر ۴- پشتوانه نظری و علمی خطمشی ۵- هدف خطمشی.

۳. روش شناسی پژوهش

در این پژوهش با استفاده از تکنیک فراترکیب تلاش شده است که موانع اجرای خطمشی های رفاه اجتماعی در ایران مورد شناخت قرار بگیرند. فراترکیب مستلزم این است که پژوهشگر یک بازنگری دقیق و عمیق انجام داده و یافته های پژوهش های کیفی مرتبط را ترکیب نماید (زیمر^۱، ۲۰۰۶). در پژوهش حاضر به منظور انجام فراترکیب مطالعات انجام شده از مدل هفت مرحله ای باروسو و ساندلوسکی^۲ استفاده شده که در شکل ۱ نمایش داده شده است.

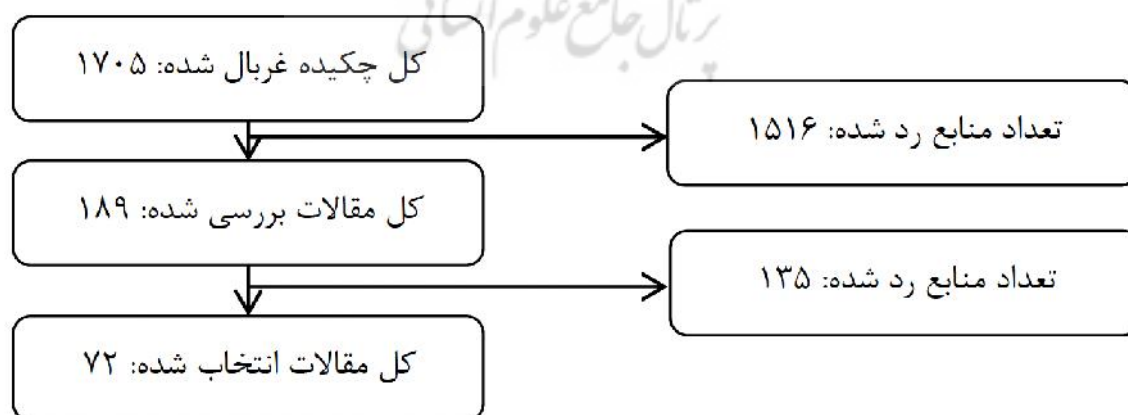
شکل ۱. فرآیند اجرای فراترکیب (باروسو و ساندلوسکی، ۲۰۰۷)

1- Zimmer

2- Sandelowski & Barros

در گام اول اجرای پژوهش از طریق روش فراترکیب نیاز است تا سؤال اصلی تحقیق مشخص شود. بر این اساس سؤالی که در پی پاسخگویی به آن هستیم این است که مضامین اثرگذار بر موانع اجرای خطمشی‌های رفاه اجتماعی کدامند؟

گام دوم و سوم، مرور ادبیات به شکل سیستماتیک است که باتوجه به فزونی مقالات انجام شده در حوزه اجرای خطمشی‌های عمومی و رفاه اجتماعی، به جهت هدفمندی بیشتر پژوهش، یک دسته‌بندی محقق ساخته برای انتخاب پژوهش‌ها انتخاب شد. برای دسته‌بندی بدو سه دسته از واژگان کلیدی مرتبط شامل: رفاه اجتماعی (Social Welfare)، آسیب‌شناسی اجرای خطمشی‌گذاری (Pathology of Policy Implementation) و موانع اجرای خطمشی‌های رفاه اجتماعی (Obstacles to the implementation of social welfare policies) در پایگاه اطلاعاتی Google scholar، Science Direct، Scopus و Research Gate و سایر پایگاه‌های تخصصی مربوطه از سال ۱۹۷۵ هم‌زمان با شروع مطالعات اجرا در دنیا تا ۲۰ سپتامبر ۲۰۲۰ مورد جستجو قرار گرفت. همچنین به بررسی مطالعات داخلی نیز واژه‌های رفاه اجتماعی و آسیب‌شناسی اجرای خطمشی‌گذاری و موانع اجرای خطمشی‌های رفاه اجتماعی در مرکز داده پایگاه علمی جهاد دانشگاهی، پژوهشگاه اطلاعات و مدارک علمی، پایگاه مجلات تخصصی نور، بانک اطلاعات نشریات کشور و پایگاه اطلاعاتی سیویلکا تا پایان شهریور ۱۴۰۰ مورد جستجو قرار گرفت. مقالات در سه دسته با کیفیت بالا، متوسط و ضعیف دسته‌بندی شدند. مقالات با کیفیت بالا نمره ۲۰ و بیشتر، متوسط ۱۰ الی ۱۹ و مقالات با نمره کمتر از ۹ مقالات با کیفیت پایین می‌باشند. دسته‌بندی مذکور با استفاده از شاخص اعتبار محقق، محل چاپ، ارتباط موضوعی و محتوایی با اهداف پژوهش جاری، تعداد ارجاعات به مقالات انجام گرفت. در ادامه استفاده از روش فراترکیب و تبیین و تحلیل در سطح ملی و در نهایت شکل شماره ۳-۲ نحوه غربالگری مقالات را نشان می‌دهد.

شکل ۲. خلاصه‌ای از نتایج جستجو و مقالات انتخاب شده

بر اساس ۷۲ مقاله انتخاب شده؛ فرآیند استخراج اطلاعات از نتایج و تحلیل های این مقالات انجام شد. تعداد مقالات داخلی با کیفیت بالا ۴۶ مورد و تعداد مقالات خارجی با کیفیت بالا ۲۶ مورد به دست آمد. بر این اساس از روش کدگذاری باز استفاده شد^۱. هر مقاله بر اساس نویسنده، روش شناسی، مراجع و کیفیت ارزیابی شده است. این بخش از کار مؤید یافته های حاصل از مرور ادبیات و تحقیقات پیشین در حوزه مورد مطالعه می باشد.

جدول ۳. نمایی از دسته بندی مقالات بررسی شده

مقالات	تعداد مقاله انتخاب شده	تعداد مقالات
داخلی (تعداد کل ۲۰۵)	۹۳	کیفیت بالا (نمره ۲۰ به بالا) ۴۶
		کیفیت متوسط (نمره ۱۰ الی ۱۹) ۵۵
		کیفیت پایین (نمره زیر ۹) ۲۲
بین المللی (تعداد کل ۱۵۰۰)	۱۰۶	کیفیت بالا (نمره ۲۰ به بالا) ۲۶
		کیفیت متوسط (نمره ۱۰ الی ۱۹) ۵۷
		کیفیت پایین (نمره زیر ۹) ۲۹

در گام چهارم، بر اساس مقالات انتخاب شده با کیفیت بالا و متوسط، فرآیند استخراج اطلاعات از آنها انجام شد. در این پژوهش، با استفاده از فراترکیب موانع اجرای خط مشی های رفاه اجتماعی در ایران با روش تحلیل مضمون صورت گرفت. روش مورد استفاده تحلیل مضمون با روش قالب مضامین می باشد. یکی از روش های تحلیلی مناسب در تحلیل مضمون، تحلیل قالب مضامین است^۲. در روش قالب مضامین، مضامین به دو نوع اصلی و فرعی تقسیم می شوند و در نهایت در قالب الگو و چهارچوب مفهومی پذیرفته شده، به نمایش در خواهند آمد. بر همین اساس فهم نهادی از علم، به عنوان چهارچوب پذیرفته شده این پژوهش، مورد استفاده قرار گرفته است.

۱- در کدگذاری باز داده ها به صورت واحدهای معنادار مجزا در می آیند و در شروع مطالعه می توان از آن استفاده کرد. هدف اصلی کدگذاری باز، مفهوم سازی و برچسب زدن به داده هاست. هدف نهائی دستیابی به زمینه های اصلی است که از تعدادی موضوع تشکیل می شوند.

۲- قالب مضامین معمولاً در تحقیقاتی به کار می رود که تعداد متون و داده های آنها زیاد باشد. در این روش، فهرستی از مضامین شناختی در ادبیات نظری استخراج شده از متن داده ها به صورت درختی و سلسله مراتبی نشان می دهد. (جعفری و همکاران، ۱۳۹۰) فرق اساسی روش تحلیل مضمون با روش داده بنیاد آن است که در روش داده بنیاد از ابتدا یک چهارچوب نظری، پذیرفته نشده است ولی در تحلیل مضمون این شرط وجود ندارد (براون و کالرک، ۲۰۰۶)

۴. یافته‌های پژوهش

در گام پنجم، پس از مشخص شدن مضامینی که از متون موجود پدیدار شده، یک طبقه‌بندی موضوعی شکل گرفت که موضوعات مشابه در کنار هم به‌عنوان یک مضمین شناسایی شد. مضامین به شرح جدول ۳ استخراج شده است.

جدول ۳. شاخص‌ها و معیارهای استفاده‌شده در پژوهش‌ها

ردیف	شاخص / گویه / معیار / مضامین مورد استفاده در پژوهش‌ها
۱	قوانین سازمانی / خط‌مشی‌گذاران باید هدف‌های خط‌مشی و سلسله‌مراتب آنها را تا حد ممکن واضح و به‌صورت دستورالعمل روشن بیان نمایند/ فقدان دستورالعمل‌های لازم/ هماهنگی و عدم تعارض مقررات سازمانی با خط‌مشی‌های اعلام‌شده/ راهبردهای اجرا/ ضعف تنقیح در نظام خط‌مشی‌گذاری/ رهنمودهای (دستورالعمل‌های) واجد شرایط و محسوس / مقرراتی که خط‌مشی را اجرا می‌کنند/ نحوه نابسامانی و پراکندگی ترویج قوانین و سیاست‌ها
۲	خط‌مشی باید حاوی مقررات روشنی باشد تا به‌طور صحیح به‌وسیله سازمان اجرا شود/ هماهنگی و عدم تعارض مقررات سازمانی با خط‌مشی‌های اعلام‌شده/ عملکرد برنامه/ سازوکار اصلاح نقایص/ هرج‌ومرج یا بی‌تفاوتی/ فقدان سازوکارهای تنبیهی در صورت تخطی در اجرای سیاست‌ها
۳	موانع رفتاری/ آموزش کارکنان/ فقدان آموزش دیدگی مجریان/ عدم آموزش و پرورش و آگاهی/ عدم آموزش و آگاهی بخشی عمومی و فرهنگ‌سازی/ آموزش‌های لازم و به‌موقع به مجریان/ فقدان تخصص‌گرایی/ نداشتن تخصص و دانش لازم
۴	موانع قانونی/ بی‌توجهی به قانون در عمل/ موانع قانونی/ فقدان زمینه قانونی پیش‌شرط قانون/ پیشگیری از اصلاحات اساسی در قانون/ عدم هماهنگی قانون با دانش و آگاهی مسئولان/ اختلاف بین مواد این قانون با قوانین دیگر/ توسعه مواد قانونی فراتر از محدوده نفوذ آنها (هدف دولت به‌جای بوروکراسی)/ ابعاد سازمانی/ سازوکار ناهماهنگ/ نبود سازوکارهای هماهنگی
۵	هم‌راستا نبودن برنامه‌های اجرایی دولت‌ها/ نبود توافق همگانی با سیاست‌ها/ تعامل و همکاری اندک میان سیاست‌گذاران/ سازگاری مسئولیت‌ها با تخصص و دانش افراد/ مشخص بودن وظایف و مسئولیت‌های بخش‌های اجرایی/ تصمیم‌گیری متمرکز/ نبود نهاد مستقل و متمرکز با مدیریت/ موانع نهادی/ نابسامانی کارکردی دستگاه‌ها
۶	تعارض بین اصطلاحات متن قانون/ تبعیض بین اجرای مواد قانون/ فقدان زمینه قانونی پیش‌شرط قانون/ پیشگیری از اصلاحات اساسی در قانون/ وجود مراجع قانونگذاری و تصمیم‌گیری واحد/ عدم هماهنگی قانون با دانش و آگاهی مسئولان/ اختلاف بین مواد این قانون با قوانین دیگر/ عدم تعیین شاخص‌های ارزیابی در سطح اجرای قانون/ توسعه مواد قانونی فراتر از محدوده نفوذ آنها (هدف دولت به‌جای بوروکراسی)
۷	موانع نهادی/ بی‌توجهی به متغیرهای اداری/ ابعاد سازمانی/ سازوکار ناهماهنگ/ موانع نهادی/ نابسامانی کارکردی دستگاه‌ها/ ابعاد سازمانی/ تقسیم کار میان نهادهای حمایتی/ هماهنگی سیاسی، عمومی و عملیاتی
۸	موانع مالی/ ظرفیت مالی/ موانع مربوط به ظرفیت مالی/ ترکیب نامناسب منابع/ غیبت منابع و تسهیلات کافی/ منابع ناکافی/ مشکلات اقتصادی کارکنان/ شرایط اقتصادی ضعیف/ هزینه زیاد اجرا/ موانع مالی/ ترتیبات مالی/ تأمین مالی/ نقدینگی بخش خصوصی/ رکود یا رشد اقتصادی/ میزان تورم در کشور/ نابرابری و شکاف درآمدی

ردیف	شاخص / گویه / معیار / مضامین مورد استفاده در پژوهش‌ها
۹	تغییرات اقتصادی / مشوق‌های اقتصادی / حمایت اقتصادی / منابع گروه‌های اقتصادی / شرایط اقتصادی / مشوق‌های اقتصادی / بی‌توجهی به متغیرهای اقتصادی و اداری / متغیرهای اقتصادی / تحولات منفی اقتصادی / عدم سازماندهی و هماهنگی بخش‌های اقتصادی / غیبت منابع و تسهیلات کافی / شرایط اقتصادی ضعیف
۱۰	موانع سیاسی / انحرافات ناشی از اهداف سیاسی / شرایط سیاسی / موانع مربوط به ظرفیت سیاسی / تغییرات سیاسی / منابع گروه‌های سیاسی / موانع مربوط به ظرفیت سیاسی / منابع گروه‌های سیاسی / حمایت سیاسی / اشتغال دولت به رفع دغدغه‌های سیاسی / اشتغال به رفع دغدغه‌های سیاسی / تغییرات سیاسی / مشوق‌های سیاسی / موانع سیاسی / ظرفیت سیاسی / اشتغال به رفع دغدغه‌های سیاسی / بی‌توجهی به متغیرهای سیاسی
۱۱	فهم ناقص از مشکلات و مسائل / عدم آگاهی و درک صحیح از دستورات / درک مجریان از خط‌مشی / عدم درک و نبود توافق در مورد اهداف / عدم شناخت درست مسائل و مشکلات
۱۲	ناتوانی مجریان در اجرای وظایف محوله / مقاومت مجریان در اجرای سیاست / عدم آگاهی و درک صحیح از دستورات توسط مجریان / درک مجریان از خط‌مشی / شایستگی مجریان و تمایل آنها / نبود خلاقیت و نوآوری‌های لازم در مجریان جهت اجرای سیاست‌ها / اعمال نظرهای شخصی مجریان / تضاد بین منافع مجریان و اجرا / داشتن اطلاعات کافی از موضوع در دست اقدام توسط مجریان / نبود کاردانی لازم مجریان در استفاده از برنامه‌ها / فقدان آموزش دیدگی مجریان / مقاومت مجریان در اجرای سیاست / عدم آگاهی و درک صحیح از دستورات توسط مجریان / تمایلات، انگیزه‌ها و نگرش‌های مجریان / ناکافی بودن حقوق و دستمزد مجریان / نبود تخصص لازم در مجریان / ناآگاهی و درک نادرست دستورها توسط مجریان / ناهماهنگی بین خط‌مشی‌گذاران و مجریان / طرز تلقی و نگرش مثبت مجریان نسبت به خط‌مشی / وجود احساس مسئولیت و تعهد در بین مجریان / آگاهی و درک صحیح دستورات از سوی مجریان / خودداری مجریان از اعمال نظر شخصی در تصمیمات مربوط به اجرا / دانش بالا و به‌روز مجریان و کارکنان اجرایی / آموزش‌های لازم و به‌موقع به مجریان / بی‌اعتقادی مجریان به سیاست‌ها / نبود منابع انسانی لازم
۱۳	محدودیت‌های مربوط به سازمان‌های مجری و مجریان خط‌مشی / بی‌توجهی به ظرفیت و منابع مجریان / ناهماهنگی بین خط‌مشی‌گذاران و مجریان / مشارکت مجریان در تدوین خط‌مشی / دادن اختیار لازم به مجریان / وجود نظام ارتباطی شفاف و منسجم بین مجریان / نبود استقلال نسبی در ارکان اجرایی / بی‌توجهی به ظرفیت‌های اجرایی موجود / متصدیان اجرا - جهت‌گیری حرفه‌ای
۱۴	عملی نبودن اجرای تصمیم / مسیر طولانی برای اقدامات عملی / عملی نبودن اجرای تصمیم / تدوین غیرعملی و غیرتعاملی سیاست / نارسایی در بررسی میزان عمل‌پذیری تصمیمات / بی‌توجهی به قانون در عمل
۱۵	عوامل خارج از سازمان و غیرمترقبه / بحران‌های داخلی / بحران‌های داخلی و خارجی مؤثر بر اجرای سیاست‌های ملی / نبود نهاد مرکزی انسجام بخش / فقدان انسجام و هماهنگی در سطح کلان / حوادث غیرمترقبه / مشارکت بخش دولتی و خصوصی / غلبه بخشی‌نگری بر نگاه ملی / کارآمدی و ناکارآمدی دولت / جابجایی دولت‌ها / بدهی دولت به تأمین اجتماعی / عدم توافق دولت و کارفرمایان بخش خصوصی در تأمین امنیت شغلی کارگران
۱۶	محدودیت‌های ناشی از کمک‌ها و وام‌های خارجی / تحریم برای انطباق / رویدادهای بین‌المللی / نوع رژیم سیاسی / بحران خارجی / بازار، وضعیت مالی جهان و موقعیت محیط (رویدادهای) دولتی / سیاسی
۱۷	زمان ناکافی و در دسترس نبودن منابع لازم و مناسب / زمان / عدم زمان‌بندی یا زمان نامناسب / افق زمانی کوتاه‌مدت خط‌مشی‌گذاران / کمبود زمان و منابع / بی‌توجهی به ارزش زمان و سپری شدن فرصت‌ها در اجرای سیاست‌های ملی / تعویق در اجرا / کندی روند اصلاح سیاست‌ها در دستگاه‌های اجرایی / بی‌توجهی به ارزش زمان و سپری شدن فرصت‌های در اجرای خط‌مشی‌های ملی / کندی روند اصلاح خط‌مشی‌ها در دستگاه‌های اجرایی / تعویق در اجرا / تعارضات ارزشی بین دولت و جامعه

شماره	شاخص / گویه / معیار / مضامین مورد استفاده در پژوهش ها
۱۸	نبودن نظریه معتبر علت و معلولی / تهیه خط مشی باید به صورت آشکار یا ضمنی به یک نظریه علی معتبر متکی باشد / نادرستی نظریه سیاست / عدم ارتباط مستقیم بین علت ها و معلول ها / نبودن مبنای نظری مناسب / فرضیه های نادرست نظری / عدم همبستگی در مبنای نظری و دخالت در مبنای نظریه های مختلف
۱۹	درجه تغییر، سختی و پیچیدگی خط مشی / نارسا بودن طرح های اولیه
۲۰	ارتباطات بیش از حد بین واحدهای اجرایی / نبود ارتباطات کافی بین دستگاه های اجرایی / ارتباطات / ارتباطات ناکافی دستگاه های مجری / ارتباطات و اطلاعات ناکافی / عدم تعامل بین توسعه دهنده و سایر سازمان ها / عدم ارتباط و هماهنگی کامل بین عناصر مختلف اجرا / ارتباط و هماهنگی / فقدان ارتباط بین مفاهیم و هدف قانون / عدم تعریف واضح از ارتباط بین آژانس ها / نبود ارتباط و همکاری دستگاه های اجرایی / عدم سازماندهی و هماهنگی بخش ها / کمبود وفاق درونی مراجع سیاست گذاری و اجرا / عدم گفتمان شناسی برای سیاست ها
۲۱	تصمیم گیری داخلی - متمرکز / تصمیم گیری داخلی - غیر متمرکز / تخصیص منابع / فعالیت های مشارکت در شکست / فعالیت های مشارکت در موفقیت / همبستگی روشن و مستمر / عدم ادغام تحلیل های اجتماعی و اقتصادی / عدم تعیین نحوه تأثیر خط مشی ها بر ذی نفعان مختلف
۲۲	عدم درک و نبودن توافق در مورد اهداف / تعدد اهداف / ناهم سویی اهداف سیاست گذاران / روشن و مشخص نبودن اهداف سیاست / ناهم سویی اهداف خط مشی گذاران / انحرافات ناشی از اهداف سیاسی / تعیین اهداف مناسب، روشن و واقع بینانه / فقدان ارتباط بین مفاهیم و هدف قانون / توسعه راهبردها برای اجرای سیاست ها در سازمان ها / هدف گذاری مبهم و غیرواقعی / در نظر گرفتن مبنای علمی و فنی / عدم حمایت علمی از عبارات خاص / هدف گذاری مبهم و غیرواقعی / وجود اولویت ها و اهداف متناقض در سازمان ها
۲۳	عدم درخواست مقامات و صاحبان قدرت به اجرای کامل خط مشی / میزان نداشتن قدرت برای اجرای سیاست / تنظیمات قدرت یا اختیارات / منافع بازیگران کلیدی سیاسی / قدرت احزاب و اتحادیه های سیاسی موافق و مخالف خط مشی / استبداد طلبی تدوین کنندگان
۲۴	دشواری های فنی / ظرفیت فنی / دشواری های فنی / در نظر گرفتن مبنای علمی و فنی / موانع مربوط به ظرفیت فنی / خط مشی باید برای اجرای موفق از اعتبار کافی برخوردار باشد
۲۵	نبودن نظام های اطلاعاتی و فنی قابل اعتماد / فقدان تجهیزات فنی / فقدان نیروی انسانی آموزش دیده فنی / پیشنهاد ابزار فنی برای تحقق اهداف
۲۶	موانع فرهنگی / موانع فرهنگی / زمینه جو سازمانی / عدم سازماندهی و هماهنگی بخش های فرهنگی / متغیرهای فرهنگی / عدم تعارض خط مشی ها با ارزش ها و هنجارهای فرهنگی / وجود فرهنگ روابط گرا، نه فرهنگ قومی، فرهنگ ضعیف مدیران / وجود فرهنگ روابط گرا، نه فرهنگ قومی، فرهنگ ضعیف مدیران
۲۷	مشخص نبودن وظایف و مسئولیت های دستگاه های اجرایی و نبود هماهنگی لازم / شفاف سازی ارزش یک خط مشی / تعامل و همکاری اندک میان سیاست گذاران
۲۸	دگرگونی اوضاع اجتماعی / تغییرات سریع اجتماعی / حمایت اجتماعی / زمینه جو سازمانی / بی توجهی به متغیرهای اجتماعی / عدم سازماندهی و هماهنگی بخش های فرهنگی / فشارهای اجتماعی / شرایط اجتماعی / متغیرهای روانشناختی / متغیرهای اجتماعی / ارزش ها و هنجارها / عدم تعارض خط مشی ها با ارزش ها و هنجارهای اجتماعی / تعارض سیاست ها با هنجارها و ارزش های اجتماعی / مشخص نبودن وظایف و مسئولیت های دستگاه های اجرایی و نبود هماهنگی لازم / فشارهای اجتماعی / شفاف سازی ارزش یک خط مشی

شماره	شاخص / گویه / معیار / مضامین مورد استفاده در پژوهش‌ها
۲۹	حمایت و پشتیبانی از خط‌مشی‌ها/عدم حمایت عمومی/حمایت سایرین/عدم حمایت شهروندان/عدم حمایت شهروندان/عدم حمایت عمومی از سیاست‌ها و برنامه‌های تدوین‌شده/عدم برخورداری مدیران از فضای حمایتی لازم برای تصمیم‌گیری/عدم حمایت شهروندان/کمبود حمایت عمومی/فراهم نیامدن زمینه‌های مشارکت جامعه در اجرا/تشتت سیاست‌ها و برنامه‌های حمایتی
۳۰	افکار عمومی/عدم حمایت عمومی از سیاست‌ها و برنامه‌های تدوین‌شده با تصمیم‌گیرندگان خط‌مشی‌ها در تحلیل‌ها و مراحل تدوین/آرای عمومی/ترکیب شبکه‌ها و محل‌های اجرا/بی‌علاقه‌گی و عدم همراهی جامعه/اطلاع‌رسانی مناسب/ضعف قوانین صداوسیما درخصوص سیاستگذاری
۳۱	نوع خط‌مشی/محتوای خط‌مشی/سازگاری و مشروعیت/وضوح و مشخص بودن خط‌مشی/درجه تغییر، سختی و پیچیدگی خط‌مشی/نبود توافق همگانی بر سیاست/همبستگی روشن و مستمر/زمینه خط‌مشی/فرآیند پذیرش/محدودیت‌های مربوط به ماهیت موضوع شامل مشکلات فنی، تعداد اهداف، اندازه گروه هدف، تغییرات رفتاری ناشی از سیاست در گروه هدف/ساطع شدن خط‌مشی از سوی حکومت به‌جای گروه‌های هدف/میزان انعطاف طبقه حاکم/عدم مشروعیت سیاست‌ها
۳۲	بی‌توجهی مدیران به سیاست‌های تدوین‌شده توسط خبرگان/نبود تخصص کافی/گرایش‌های سیاسی مدیران مجری دستگاه یا سازمان/عدم تسلط مدیران منصوب‌شده بر وظایف محوله
۳۳	بخش‌های متعدد دخیل در تصمیم‌گیری اجرا منابع رقیب/تعدد و تداخل مراجع سیاستگذاری/تعدد خط‌مشی‌ها/تعدد مراجع تصمیم‌گیری/تعدد و تداخل اختیارات مراجع تصمیم‌گیری/تعدد مراکز خط‌مشی‌گذاری/عدم وجود ارگان‌های موازی و متعدد اجرایی/تعداد زیاد سیاست‌ها/روشن نبودن وظایف و مسئولیت‌های دستگاه‌های اجرایی/تکثر و تنوع‌گرایی در سیاست‌ها
۳۴	ساختارهای سازمانی نامناسب/زمینه ساختار سازمانی/همبستگی سازمانی/نحوه سازماندهی سازمان‌های مجری/وجود ساختار دیوان سالارانه در سیاستگذاری/انعطاف‌پذیری ساختارها/ساختار اداری غیرمتمرکز، انعطاف‌پذیر و چابک/موانع ساختاری/فقدان ساختار اجرای مناسب برای اجرایی سیاست‌های ملی/نبود پویایی‌های لازم در دولت/ساختار اداری متمرکز/تحریف بروکراسی
۳۵	مشخص نبودن وظایف بخش‌های اجرایی/باید وظیفه اجرا به سازمان‌هایی محول شود که از تجربه و تعهد کافی برخوردار باشند/تعهد مستمر مدیران به تخصیص بهینه منابع و امکانات
۳۶	تضاد بین اجرا و منافع آنها/بیگانگی خط‌مشی‌گذاران/وجود دیدگاه‌های مختلف/تعداد زیاد مشارکت‌کننده در اجرا/عدم پویایی سیاست‌ها/وجود مراجع قانونگذاری و تصمیم‌گیری واحد/معیارهای مختلف و متعارض اجرا/تضاد طبقاتی
۳۷	تضاد بین اجرا و منافع آنها/بیگانگی خط‌مشی‌گذاران/وجود دیدگاه‌های مختلف/تعداد زیاد مشارکت‌کننده در اجرا/عدم پویایی سیاست‌ها/وجود مراجع قانونگذاری و تصمیم‌گیری واحد/معیارهای مختلف و متعارض اجرا/تضاد طبقاتی/منفعت‌گرایی و نادیده‌انگاری خاطیان از سوی برخی مسئولان ذی‌ربط
۳۸	انحرافات ناشی از اهداف سیاسی و زد و بندهای سیاسی/ائتلاف نامطلوب/محیط خصمانه که اجازه ائتلاف مطلوب را نمی‌دهد/اجتناب از زد و بندهای سیاسی/انحرافات ناشی از نیت سیاسی/لایبی سازمان‌های دولتی با یکدیگر/فقدان تشکلهای کارگری قوی و مستقل که منافع و مطالبات کارگران را با جدیت پیگیری و حقوق آنها را بازستاند/اجتناب از زد و بندهای سیاسی در تدوین اهداف/گروه‌های ذی‌نفوذ

شماره	شاخص / گویه / معیار / مضامین مورد استفاده در پژوهش ها
۳۹	تغییرات رفتاری ناشی از خط مشی در گروه هدف / ساطع شدن خط مشی از سوی حکومت به جای گروه های هدف / گروه های هدف وسیع و متنوع / عدم توجه به حقوق جمعیت هدف / اندازه گروه هدف / موکلین / ائتلاف / جمعیت هدف / درک و فهم سیاسی
۴۰	ضعف خط مشی پژوهی در هنگام تدوین خط مشی / نبود اتاق فکر و مشاوران آگاه به مسائل / ساده انگاری و پرداختن به جنبه های ظاهری قضایا (سطحی نگری) / استفاده از الگوهای تقلیدی و وارداتی
۴۱	تعریف نادرست و نامناسب از مفاهیم / ضعف در تعریف مسائل / کلمات و مفاهیم مبهم / خط مشی های مبهم / تراز یابی نامناسب / عبارات غیر فنی، ابهام در موارد تعریف / دیکشنری پیچیده صحیح (برخی از موضوعات در یک ماده)، ادبیات نادرست / تفسیر افراطی / کلمات ناسازگار با موضوع / نهادهای تفسیر کننده / عدم الزام، ابهام یا عدم صراحت محتوا
۴۲	بی عدالتی / وجود فرصت برای یافتن گریز، تعمیم / موانع زمینه ای / موانع معنایی / فقدان واقع گرایی، عدم جامع بودن / نگرش نامناسب / عدم وجود آزادی آژانس ها / کل نگری و تفکر سیستمی در تصمیم گیری
۴۳	نبود نظام ارزیابی مناسب / ارزیابی ناکامل سیاست ها / انتخاب روش های نامتناسب با امکانات جامعه / عدم تعیین شاخص های ارزیابی در سطح اجرای قانون / فقدان سازوکارهای بازخورد / عدم وجود ارزیابی درست از برنامه
۴۴	فقدان مکانیزم مناسب و دقیق / فقدان ابزار لازم برای پیاده سازی / موانع مربوط به ابزار سیاستی / ناهم سویی ابزارهای سیاست های ملی / بررسی و انتخاب مناسب ترین ابزار اجرای خط مشی / ناهم سویی ابزارهای اجرای خط مشی های ملی / ابزارهای اجباری (قوانین و مقررات)، ابزارهای داوطلبانه (فرهنگ سازی و بستر سازی) و ابزارهای ترکیبی (یارانه) / عدم استفاده از ابزارهای بازار محور برای تحریک تقاضا / ارزیابی و نظارت ضعیف بر اجرای سیاست ها / استفاده بیشتر از ابزارهای اجباری تا ابزارهای تشویقی در تحقق سیاست ها / فقدان تجهیزات فنی / فقدان تعریف و تعیین محدوده یا ابزار نظارتی
۴۵	کمیود نیروی انسانی شایسته / فقدان شایستگی / امنیت شغلی در مورد شاغلین مشمول قانون کار و در بخش خصوصی
۴۶	ایدئولوژی حاکم بر جامعه / مشروعیت خط مشی / به لحاظ ایدئولوژیک و عدم انطباق مبانی فکری تدوین کنندگان و مجریان
۴۷	عدم اطلاعات مناسب و سیستم آماری / استفاده از فن آوری های جدید / مدیریت غیر یکپارچه / طراحی سیستم پشتیبان / نبودن نظام های اطلاعاتی و فنی قابل اعتماد / عدم کنترل اطلاعات دریافتی / موانع مربوط به نداشتن دانش و اطلاعات / اطلاعات و آگاهی / دسترسی به اطلاعات کامل برای تصمیم گیری / عدم کنترل اطلاعات دریافتی
۴۸	ابهام در تعیین سازمان های مسئول / تعیین مقامات نظارتی / عدم وجود یک وکیل خاص / از دست دادن یک سیستم نظارتی روشن
۴۹	فقدان نظم و انضباط در میان مدیران / فقدان تعهد مدیران در اجرای دقیق قانون / عدم رعایت شایسته سالاری در انتصاب مدیران / عدم توجیه و اطلاعات مدیران از برنامه / بی اطلاعی مدیران از برنامه ها / نگاه وظیفه بر اجرای برنامه و خط مشی / اعتقاد مدیران به مأموریت و راهبرد و هدف اصلی سازمان / ترتیبات وظیفه ای و افراد در نقاط مشخص و سطوح پاسخگویی، قدرت تصمیم گیری، روابط و ارتباطات برای اجرای استراتژی و مأموریت سازمانی

ردیف	شاخص / گویه / معیار / مضامین مورد استفاده در پژوهش‌ها
۵۰	عدم توجه به روحیه اجرای قانون / عدم تعهد سیاست‌گذاران نسبت به اجرای خط‌مشی / کمبود تعهد سیاست‌گذاران به اجرا / نبود تعهد لازم در اجرا / تعهد / حمایت مدیران عالی و اجرایی
۵۱	دخالت انحصارگرایانه دولت در کسب و تخصیص درآمد / بی‌ثباتی مدیریتی در بخش دولتی متولی اجرای خط‌مشی‌ها / تسلط بر چشم‌انداز دولت در مدیریت جامعه / ضعف مدیریت اجرایی / توانایی و قابلیت کم مدیران و کارگزاران در اجرای خط‌مشی‌ها
۵۲	ناسازگاری فناوری / استفاده مناسب از فناوری‌های پیشرفته / موانع فناوری / ظهور فناوری‌های جدید / فناوری اطلاعات ضعیف / استفاده از تکنولوژی و فناوری‌های پیشرفته / عدم استفاده از تکنولوژی و فناوری جدید / در نظر گرفتن سطح دانش و تکنولوژی / تعیین دقیق ویژگی‌های تکنولوژی اجرا برای مجریان / سطح آشنایی سیستم اجرا با فناوری‌های جدید
۵۳	ملاحظات سیاستی کوتاه‌مدت در اجرا / بی‌ثباتی در اجرا / بی‌ثباتی مدیریتی در بخش دولتی متولی سیاست‌ها / عدم ثبات خط‌مشی (آزمایشی بودن اجرای خط‌مشی، ناسازگار بودن درجه تغییر با خط‌مشی / اجرای قوانین مربوطه به‌صورت مقطعی و عدم ثبات در اجرا / عدم ثبات در مدیریت فرهنگی کشور و برخورد سلیقه‌ای دولت‌ها نسبت به خط‌مشی مربوطه / بی‌ثباتی مدیریتی در بخش دولتی متولی اجرای خط‌مشی
۵۴	موانع تشویقی ویژگی‌های فردی و توجه به توانمندسازی مجری خط‌مشی / رضایت شغلی / فقدان انگیزه / وابستگی روان‌شناسی احساس شده مدیران عمومی / ترجیحات شخصی / انگیزش (میزان اهمیتی که سیاست‌گذاران برای یک سیاست یا برنامه خاص قائل می‌باشند) / ترجیحات شخصی

در گام ششم، کدهای استخراجی کنترل گردید. معیارهای مندرج در مطالعات پیشین به‌عنوان کد انتخابی و کدهایی که شباهت شکلی و معنایی داشتند ادغام شد و به‌عنوان مفهوم جدید در این پژوهش مورد استفاده قرار گرفت. با استفاده از نرم‌افزار SPSS مقدار شاخص‌ها در سطح معناداری ۰/۰۵ مقدار شاخص ۰/۸۹۲ محاسبه شد. با توجه به کوچک‌تر بودن عدد معناداری از ۰/۰۵، استقلال کدهای استخراجی رد می‌شود. پس می‌توان ادعا کرد که استخراج کدها از پایایی مناسبی برخوردار می‌باشد. در گام هفتم، بر اساس تحلیل‌های صورت گرفته بر اساس جامعیت و به‌کارگیری از آنها، پنج بعد شناسایی شده عبارت‌اند از: ۱- ابعاد کلان محیطی و بین‌المللی ۲- ماهیت، ساختار و فرآیند و ارتباطات در خط‌مشی. ۳- ماهیت خط‌مشی ۴- ابعاد مربوط به مجریان خط‌مشی ۵- ابزار و ارزیابی خط‌مشی. ابعاد استخراج شده و مضامین‌ها در شکل ۳ ارائه شده است. با توجه به شاخص‌های شناسایی شده از فراترکیب انجام شده ابعاد و مضامین‌ها و شاخص‌ها به‌قرار زیر می‌باشند.

شکل ۳. مدل فراترکیب اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی

همان‌گونه که عنوان شد، دسته‌بندی موضوعی بر اساس تحلیل مضامین‌ها صورت گرفت. بدین ترتیب شاخص‌ها و ریزشاخص‌های استخراج‌شده مبنای مدل استخراجی قرار گرفت.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

تحقیق حاضر حاصل فراترکیب انجام‌شده در خصوص موانع اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی می‌باشد که از ۷۲ پژوهش داخلی و خارجی استفاده شده است. از مجموع تحقیقات بررسی شده ۳۱۶ گویه/شاخص شناسایی شد. اکثریت پژوهش‌های انجام‌شده شکست و موفقیت اجرای خط‌مشی را مورد مطالعه قرار داده بودند. نتایج حاصله از این پژوهش نشان داد که پژوهشگران گویه‌های متعدد و متفاوتی را به‌عنوان عامل مؤثر در اجرای خط‌مشی برشمردند. علاوه‌براین، تعدادی از پژوهش‌ها در صنایع خاص انجام گرفته بودند و نیز گویه‌های زیادی بر عدم موفقیت آمیز بودن خط‌مشی‌ها در اجرا تأکید داشتند. علی‌ای حال نتایج پژوهش حاکی از آن است که از ۷۲ پژوهش نهایی مورد بررسی در فراترکیب؛ ۴۰ گویه/شاخص شناسایی شد. از بین گویه‌ها/شاخص‌های گزینشی بیشترین تکرار مربوط به شاخص

بی‌ثباتی مدیران و مجریان می‌باشد و در ادامه شاخص‌های زدوپیوندهای سیاسی، نبود دستورالعمل اجرایی مناسب و هم‌راستا نبودن برنامه‌ها به ترتیب بیشترین فراوانی در بین شاخص‌ها را کسب نمودند. همچنین مشخص شد که از بین مضامین؛ مضمون مربوط به مجریان سطوح اجرایی بیشترین تکرار را دارد که این خود نشان‌دهنده نقش این مضمون در مطالعات اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی است. به عبارتی بهتر؛ نتایج حاصل از تحلیل نشان داد که از میان شاخص‌های استخراج‌شده، ۴۰ مضمون نهایی بیشترین تأثیر در اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی را دارند که مشتمل بر ۵ بعد اصلی؛ ابعاد کلان، محیطی و بین‌المللی، ماهیت و مشروعیت، ابزار و ارزیابی، سازمان، ارتباطات و گروه هدف و مجریان می‌باشد. از ابعاد فوق، ۱۴ مضمون عبارت‌اند از مجریان سطوح اجرایی، گروه‌های ذی‌نفع و جامعه هدف، ساختاری، فرایند و ارتباطی، ارزیابی و بازخورد اجرای خط‌مشی، ابزار خط‌مشی، ماهیت و نوع خط‌مشی، اهداف و مقاصد، عوامل مربوط به پشتیبانی عمومی و مشروعیت، عوامل قانونی و نهادی، عوامل ملی و بین‌المللی، اجتماعی و فرهنگی، عوامل اقتصادی و مالی، عوامل سیاسی و عوامل فنی و فناوری تشکیل شده است. با نظر به موارد استخراج‌شده در اجرای خط‌مشی‌های رفاه اجتماعی در کشور پیشنهاد می‌گردد، مضامین مربوط در تدوین موردتوجه قرار گیرد تا در اجرا از موانع آن کاسته شود.

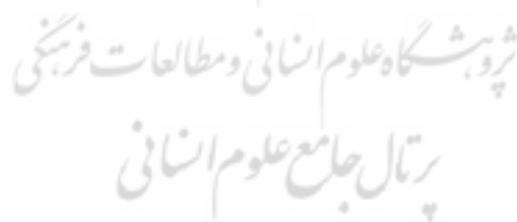
پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

منابع:

۱. احدزاده، احد. صیاد شیرکش، سعید. جمشیدی آوانکی، مینا (۱۳۹۰) شناسایی عوامل مؤثر بر اجرای سیاست‌های عمومی در وزارت نیرو، فصلنامه سیاست‌های عمومی، دوره ۷، شماره ۱، صص: ۷۶-۹۶.
۲. اعتباریان. اکیر، کشوریان آزاد. رقیه (۱۳۹۸) بررسی عوامل مؤثر بر اجرای خط‌مشی‌های قوه قضائیه (بر اساس مدل ناکامورا و اسمال وود، فصلنامه خط‌مشی‌گذاری عمومی در مدیریت، سال دهم، شماره ۳۳، بهار
۳. پورکیانی. مسعود، سلاجقه. سنجر، زارع پور نصیرآبادی. فضاله (۱۳۹۳) تبیین موانع اجرای سیاست با استفاده از بحث گروهی متمرکز (مطالعه موردی: قانون مدیریت خدمات کشوری)، فصلنامه مدیریت سازمان‌های دولتی، سال سوم، شماره ۹، زمستان.
۴. حاجی پور. ابراهیم، فروزنده. لطف‌الله، دانایی فرد. حسن و اصغر فانی (۱۳۹۳)، "طراحی مدل آسیب‌شناختی اجرای سیاست‌های عمومی در ایران"، فصلنامه مدیریت نظامی، سال پانزدهم، تابستان ۱۳۹۳، شماره ۵۸.
۵. دانایی فرد، حسن، باباشاهی، جبار، آذر، عادل، و کردنائیچ، اسداله. (۱۳۹۱). تحول در رفاه ملی: آیا حکمرانی خوب نقش مهمی ایفا می‌کند؟. پژوهش‌های مدیریت در ایران، ۱۶(۴) (پیاپی ۷۷)، ۴۵-۶۲. <https://sid.ir/fa/388926/paper>
۶. دانشفرد، کرم‌الله و آرامش، کبری (۱۳۹۳). "چالش‌های سیاست‌گذاری در فرآیند سیاست‌گذاری عمومی"، همایش ملی رویکردهای نوین در علوم مدیریت، اقتصاد و حسابداری، مازندران.
۷. زینی‌وند. رضا، باقرزاده. محمدرضا، قلی‌پور کنعانی. یوسف، متانی. مهرداد، عارف نژاد. محسن (۱۳۹۰) شناسایی موانع اجرای مؤثر سیاست‌های وزارت آموزش و پرورش به روش دلفی فازی، مطالعات آموزشی و پرورشی، دوره ۱۰، شماره ۳، پاییز، صص: ۲۶۷-۲۹۵.
۸. عباسی، عباس، معتضدیان، رسول و میرزایی، محمد قاسم (۱۳۹۴) «بررسی موانع اجرای سیاست‌های عمومی در سازمان‌های دولتی»، پژوهش مدیریت منابع انسانی، دوره ۶، شماره ۲.
۹. قانع. رشید، دانایی‌فرد. حسن (۱۳۹۹) واکاوی دلایل موفقیت خط‌مشی‌های دفاعی و هسته‌ای در ایران، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، سال هجدهم، شماره ۸۲، زمستان، مقاله ششم، صص: ۱۱۹-۱۳۶.
۱۰. قره‌داغی. رستم، موسی‌خانی. مرتضی، دانش فرد. کرموله. جیوریان حسن (۱۳۹۷) ارائه الگوی مشارکت کارکنان در اجرای سیاست‌های کلی شهرداری‌های کشور برای ارتقای بهره‌وری، مجله علمی مدیریت بهره‌وری، دوره ۱۳، پاییز، شماره مسلسل ۵۰، آبان، صص: ۲۳۵-۲۵۳.
۱۱. قیصری. فرهاد، سلاجقه. سنجر، بیگ زاده عباسی. فرزانه، شیخی. ایوب (۱۳۹۷) شناسایی بازیگران تدوین سیاست‌های عمومی مؤثر بر اجرای سیاست‌های سلامت نظام اداری، فصلنامه مطالعات مدیریت راهبردی، شماره ۳۸، تابستان، صص: ۱۷۵-۲۰۵.
۱۲. کمالی. یحیی، شیخ زاده جوشانی. صدیقه، احمدی نژاد. فاطمه (۱۳۹۸) اجرای سیاست‌های عمومی، ارائه استانداردهای

- عالی برای اجرای موفق سیاست‌ها، فصلنامه سیاست عمومی، دوره ۶، شماره ۲، شهریور، صص: ۲۷۵-۱۵۳.
۱۳. معصومی زهرا، صانعی مهدی، همتیان هادی. (۱۳۹۷) "ارائه الگویی برای اجرای مؤثر سیاست‌های نظام سلامت کشور." راهبردهای مدیریت در نظام سلامت، ۴ (۲): ۱۳۵-۱۲۵
۱۴. مهدی زاده اشرفی. علی، مجیبی. تورج، میدری. احمد، ایمان خان. نیلوفر، فغانی. مهدی (۱۳۹۸) طراحی، تبیین و سنجش مدل اجرای سیاست‌های رفاه اجتماعی، فصلنامه علمی برنامه‌ریزی رفاه اجتماعی، سال یازدهم، شماره ۴۵، زمستان، صص: ۱-۳۲.
۱۵. نعیمایی بنیامین، شکوری علی شکوری. (۱۳۹۵) چالش‌های پیاده‌سازی نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی در ایران در دهه ۹۰، فصلنامه رفاه اجتماعی، شماره ۱۶ (۶۳): ۵۲-۹.
۱۶. وحدتی حجت، منتظری نجف آبادی. راضیه، (۱۳۹۹). تشخیص عوارض اجرای سیاست‌های دولت در دانشگاه‌های علوم پزشکی ایران با رویکرد آنتروپی شانون، فصلنامه راهبردهای مدیریت در نظام سلامت، ۵ (۳)، صص: ۲۲۶-۲۰۹.
17. Braun, V. and Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. Qualitative Research in Psychology, 3 (2). pp. 77-101. ISSN 1478-0887 Available from: <http://eprints.uwe.ac.uk/11735>
18. Andrews. M (2018). Public policy failure: How often? And what is failure, anyway. A Study of World Bank Project Performance, CID Faculty Working Paper No. 344, working papers Center for international Development at Harvard University
19. Gerston, L. N. (2014). Public policy making: Process and principles. Routledge.
20. FitzGerald.C, O'Malley.E, O'Brion.D (2019). Policy success/ policy failure: A framework for understanding policy choice, Administration, vol. 67, no. 2, pp. 1-24, DOI: 10.2478/admin-2019-0011
21. Hudson, B. D Hunter & S Peckham. (2019). Policy failure and the policy-implementation gap: can policy support programs help? Policy Design and Practice, DOI:10.1080/25741292.2018.1540378
22. Howlett, M., Ramesh.M (2003). Studying public policy: Policy cycles and policy subsystems (Vol. 3). Oxford University Press
23. Iyanda K, A, Bello S D (2016). Problems and Challenges of Policy Implementation for National Development, Research on Humanities and Social Sciences, Vol.6, No.15.
24. Kiernan. F. (2019). Public policy failure in healthcare: The effect of salary reduction for new entrant consultants on recruitment in public hospitals, Administration, vol. 67, no 2, pp: 95-112, DOI: 10.2478/admin-2019-0015
25. Kostka, G. (2014). Barriers to the implementation of environmental policies at the local level in China, s.l.: World Bank

26. Makinde T. (2005). Problem of policy implementation in developing nations: The Nigerian experience, J. SOC. Sci., 11(1): 63-69.
27. Pourkiani, M, S Salajeghe and Zarepour Nasirabadi, F (2014). Pathology of Policy Making towards the Improvement of Public Sector Management: Case study: Public Service Management Law, Research Journal of Recent Sciences, Vol. 3(6), and 132-141. .
28. Thomann. E, Nadine v E, L Tummers, (2018). The Necessity of Discretion: A Behavioral Evaluation of Bottom-Up Implementation Theory, Journal of Public Administration Research and Theory, Volume 28, Issue 4, October, Pages 583–601, <https://doi.org/10.1093/jopart/muy024>
29. Tummers. L, Bekkers. V.J.J.M, s. Bram (2012). Policy Alienation of Public Professionals: A Comparative Case Study of Insurance Physicians and Secondary School Teachers, International Journal of Public Administration 35(4):259-271. DOI: 10.1080/01900692.2012.651413
30. Tummers. L. (2012). Policy Alienation of Public Professionals: The Construct and Its Measurement, Public Administration Review 72(4):516-525. DOI:10.2307/41506802
31. Tummers. L, Bekkers. (2014) Policy implementation, street-level bureaucracy, and the importance of discretion, Public Management Review 16 (4), 527-547
32. Zimmer, L. (2006). Qualitative meta-synthesis: a question of dialoguing with texts. Journal of advanced nursing, 53(3), 311-318.

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

مطالعه و بررسی طراحی مسکات سازمان تأمین اجتماعی بر اساس الگوهای ایرانی-اسلامی^۱

سینا سیدآبادی^۲

هدف: پژوهش حاضر با هدف معرفی و طراحی مسکات سازمان تأمین اجتماعی و احصای ویژگی‌های یک کاراکتر مبتنی بر الگوهای ایرانی-اسلامی و با توجه به رویکردهای سازمان و نیازهای گروه‌های هدف برای ارتباط با نسل حاضر انجام شده است.

روش: این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش کیفی و بر اساس ماهیت توصیفی-تحلیلی است. ابتدا به تعریف مسکات پرداخته و انواع آن را مشخص نموده، سپس نمونه‌های مرتبط را مورد واکاوی قرار داده و پس از بررسی ویژگی‌های ظاهری و شخصیتی کاراکتر و الگوهای ایرانی و اسلامی، به معرفی کاراکتری مناسب با فعالیت‌های سازمان تأمین اجتماعی پرداخته می‌شود.

یافته‌ها: به منظور دستیابی و طراحی مسکات سازمان تأمین اجتماعی، طراحی شناسنامه‌ای اعم از تمام ویژگی‌های کاراکتر از قبیل ویژگی‌های شخصیتی و ظاهری به دست آمد و مجموعه پیشنهادات تئوری و نظری به منظور شناخت بیشتر این ویژگی‌ها ارائه شد.

نتیجه‌گیری: نتایج این تحقیقات و بررسی‌ها نشان داد که مسکات از نوع انسانی و با ویژگی‌های ظاهری منطبق با الگوهای ایرانی-اسلامی، مناسب با رویکردهای سازمان تأمین اجتماعی است. در بخش ویژگی‌های شخصیتی، ویژگی‌هایی از قبیل صادق، مشاور، باهوش، خانواده‌مدار، دانا، مسئولیت‌پذیر، صبور و قابل اعتماد بودن و در بخش ویژگی‌های ظاهری، کاراکتری مرد، حدود ۳۰ الی ۴۰ ساله، دارای خانواده، با اسامی آهنگین و مرتبط با سازمان تأمین اجتماعی، اندامی لاغر و چهره‌ای با چشمان درشت، موی دارای موج و دارای ریش و سبیل، می‌تواند مناسب باشد. طراحی لباس کاراکتر نیز باید رسمی باشد و برای رنگ آن می‌توان از گزینه‌های رنگی همچون سرمه‌ای، سبز کهربایی و سفید بهره برد.

واژه‌های کلیدی: مسکات، کاراکتر، شخصیت‌پردازی، تأمین اجتماعی.

۱- این مقاله برگرفته از طرح پژوهشی با عنوان «مطالعه و بررسی طراحی کاراکتر تبلیغاتی (عروسک) سازمان تأمین اجتماعی» با حمایت موسسه عالی پژوهش تأمین اجتماعی است.

۲- کارشناس ارشد پژوهش هنر، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران
sinaseyedabady7@yahoo.com